

Rešerše automatizovaných software pro získávání a zpracování dat veřejné správy

Cílem této práce je analýza dostupných programů anebo webových stránek pro přístup do dat veřejné správy a jejich schopností tato data zpracovat a prezentovat, se zaměřením převážně na veřejné zakázky a majetkovou provázanost firem a osob. Cílem není rešerše na technické úrovni, nýbrž z pohledu funkčnosti pro uživatele.

Původním motivem k tomuto průzkumu byla idea vytvoření vlastního programu, který by shromažďoval data o veřejných zakázkách a umožnil jejich další statistické zpracování. Při prvotním průzkumu jsme zjistili, že dostupná veřejně přístupná data jsou nekompletní a leckdy obtížně strojově zpracovatelná. Hlavním problémem se ukázal být fakt, že různé instituce používají různé platformy pro zveřejnění dat a mají rozdílné standardy, co se týče zveřejňovaného obsahu. Z toho důvodu jsme se zajímali o fungování stránek / programů s podobným zaměřením.

Primární zdroje dat

Rejstříky na justice.cz

Webová stránka provozovaná Ministerstvem spravedlnosti obsahující obchodní rejstřík, evidenci úpadců, insolvenční rejstřík a databáze svěřeneckých fondů a skutečných vlastníků. Neumožňuje strojový přístup.

ARES (Administrativní registr ekonomických subjektů), <https://www.info.mfcr.cz/ares/>

Informační systém provozovaný Ministerstvem financí sloužící k vyhledávání ekonomických subjektů registrovaných v České republice. Registr je strojově čitelný a umožňuje dálkový přístup.

Registr živnostenského podnikání, www.rzp.cz

Registr provozovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu umožňující vyhledávání v živnostenském rejstříku. Neumožňuje přístup prostřednictvím rozhraní pro programování aplikací (API), nicméně výstupy jsou teoreticky strojově čitelné.

Registr smluv, smlouvy.gov.cz

Portál provozovaný Ministerstvem vnitra, na kterém jsou od roku 2016 veřejné subjekty povinny zveřejňovat veškeré smlouvy na nákupy zboží či služeb přesahující 50 tis. Kč. bez DPH. Na serveru lze vyhledávat dle rozšířených kritérií a výsledky exportovat do .xlsx pro další zpracování.

Czechpoint

Systém sdružující přístup k informacím různých subjektů veřejné správy. Z pohledu této rešerše je významný především přístup k výpisům z veřejných rejstříků. Umožňuje dálkový přístup k datům.

Profily zadavatelů

Profily zadavatelů slouží ke zveřejňování výběrových řízení a přidružené dokumentace, jsou využívané nejen institucemi státní správy, ale i soukromými subjekty. Bohužel neexistuje žádný centrální registr veřejných zakázek a výběrových řízení. Většina institucí využívá portály provozované soukromými společnostmi, jako například **e-zak**, **tenderarena**, **portál vhodného uveřejňování** či **proebiz.cz**. Veřejné zakázky z vybraných portálů jsou agregovány mimo jiné na stránkách www.fen.cz, které jsou rovněž provozovány soukromým subjektem. Tato data pak dále využívá portál **ROZZA**, provozovaný Ministerstvem pro místní rozvoj, který je součástí Národní infrastruktury pro elektronické zadávání veřejných zakázek (NIPEZ). Z portálu ROZZA je možné stáhnout otevřená data. Pod NIPEZ rovněž spadá portál **NEN (Národní elektronický nástroj)**.

Kromě dat na portálu NEN jsou zdrojovými daty vždy data publikovaná na primárním serveru. Požadavky na tato data nejsou nikterak standardizovaná, v praxi je obsah zveřejněných informací na každém zadavateli. Kvůli tomu agregátory FEN a ROZZA zpracovávají pouze základní data o zakázkách a pro detaily a další soubory jako např. zadávací dokumentaci přesměrovávají na zdrojový portál.

Portál NEN je samostatný program provozovaný státem. Původním plánem bylo sjednocení veškerého veřejného zadávání státní správy pod tento program, jeho využití se stalo od roku 2017 povinným, nicméně pro jeho těžkopádnost je řadou státních institucí stále odmítán. Dle dostupných informací byl tržní podíl tohoto systému v únoru 2022 pouze 7 %. Systém jako takový by za ideálních podmínek byl díky své struktuře více než vhodný na sdílení otevřených dat.

Systémy / webové stránky pro zpracování dat státní správy

Vizualizace vztahů firem a osob na podnikani.cz

Web **podnikani.cz** je platformou provozovanou společností AliaWeb, spol. s r.o., pro grafické zobrazení vztahů firem a osob. Jedná se o užitečný nástroj pro dohledávání vazeb mezi jednotlivými subjekty. Díky aplikaci odpadá časově náročné ruční prohledávání veřejných rejstříků (obchodní rejstřík, ARES). Navíc umožňuje zobrazit i historické vazby a vazby likvidovaných subjektů.

Jedná se o grafickou nadstavbu výpisu z rejstříků na www.kurzy.cz, provozované toutéž společností. K získávání dat využívá především dálkový přístup do ARESu. Informace jsou poskytovány zdarma.

DATLAB

Datlab je soukromý provozovatel třech stěžejních komerčních projektů, Datlab Tenderman, Datlab kontrola a Datlab tendry.

Datlab Tenderman je agregovaná databáze úspěšně dokončených výběrových řízení s orientací na dodavatelské firmy. Umožňuje zadavatelům vyhledat okruh potenciálních dodavatelů a vhodně nastavit kritéria výběrového řízení. Zpracovává a porovnává stěžejní informace o proběhlých zakázkách, jako například předpokládané ceny a hodnotící kritéria.

Datlab Kontrola slouží pro vyhodnocování rizikového chování zadavatele při zadávání veřejných zakázek a rizikových vazeb a chování dodavatelů. Služba nabízí tři úrovně kontrol, přičemž první dvě úrovně jsou založené na automatizovaném zpracování dostupných dat z profilů zadavatele a registru smluv a jejich zpracování. Součástí zpracování jsou i data o dodavatelích, jejich účastech ve výběrových řízeních, porovnání účasti stejných dodavatelů na vícero VŘ, jejich provázanosti a z toho vyplývající možná rizika manipulace s veřejnými zakázkami. Porovnávají jsou například údaje jako počet nabídek na VŘ, datum vzniku dodavatele vzhledem k datu vyhlášení VŘ, historie v registru smluv, zveřejnění na profilu zadavatele, sídlo dodavatele na hromadném sídle a mnoho dalších.

Datlab Tendry je agregátor vyhlášených výběrových řízení na veřejné zakázky, umožňující sledování vyhlášených VŘ dle zvolených parametrů a hlídání změn v již vyhlášených sledovaných VŘ.

Hlídač státu, www.hlidacstatu.cz

Rozsáhlý server s mnoha analýzami nabízenými jak zdarma, tak za úplaty. Jedním z mnoha výstupů je tzv. K-index, který zobrazuje rizikost chování konkrétního zadavatele státní správy. Pro analýzu využívá data z registru smluv a zpracovává je dle předem stanovených kritérií. Dále na základě údajů o sponzoringu zkoumá vazby dodavatelů na politicky angažované osoby či strany.

Další funkcionalitou je zobrazení dat o dodavateli ohledně účasti na veřejných zakázkách, přijatých dotacích, udělených pokutách a sponzoringu politických stran. Všechna tato data jsou agregována z veřejných registrů. Server také poskytuje dílčí analýzy založené na datech z registru smluv, registru příjemců dotací a sponzoringu politických stran.

Agregátory výběrových řízení

Různých komerčních agregátorů výběrových řízení na veřejné zakázky je v českém prostředí nespočet. Obvykle nabízí za úplatu upozorňování na nově vypsaná výběrová řízení dle nastavených parametrů a na změny provedené u hlídaných VŘ. Jedná se o servery jako **najdivz.cz** či dříve zmiňované fen.cz a Datlab tendry. Obecně platí, že tyto servery přistupují do databází profilů zadavatelů, tato data dále zpracovávají a na základě zvolených kritérií odesílají koncovým uživatelům. Automatizované přístupy do profilů zadavatelů jsou za úplatu.

Závěr

Z analýzy funkcionalit vybraných serverů / programů zpracovávajících data veřejné správy vyplývá, že záměr vytvořit vlastní software je technicky proveditelný, byť v omezenější míře než byl náš původní záměr. Avšak za podmínky nekomerčního využití by byl ekonomicky neúnosný. Všechny zkoumané servery poskytují pouze malou část výstupů zdarma, rozšířené funkcionality jsou za úplatu. V případě agregátorů veřejných zakázek se jedná o řády tisíců korun ročně, ty jsou ovšem cílené na velké množství uživatelů. U poskytovatelů analýz se ceny pohybují v řádech desetitisíců až statisíců korun za jednu analýzu. Ceny jsou úměrné technické náročnosti získávání a zpracování dat, jelikož nelze pouze jednorázově vytvořit potřebný software a nechat ho pracovat, ale je nutné ho neustále aktualizovat a udržovat ve funkčním stavu v závislosti na změnách prováděných na serverech poskytujících zdrojová data. V tomto ohledu spatřujeme velký prostor pro zlepšení ze strany státní správy, která by, pokud by celý systém více integrovala a unifikovala, mohla sama využívat získaná data pro zefektivnění vlastního provozu. Bohužel současná praxe je taková, že veškeré snahy o vytvoření unifikovaných řešení končí předraženými, a ne skutečně funkčními řešeními, jako je například portál NEN.

Pro naši organizaci z uvedených zjištění vyplývá, že pokud nenalezne pro svůj uvažovaný software komerční uplatnění nebo výrazný a dlouhodobý dotační zdroj, tak je prakticky nemožné tento software vytvořit a především provozovat.

31. 3. 2022

Zpracoval tým IPUR

Institut pro udržitelný rozvoj o. p. s.

Švermova 32/35, Liberec X-Františkov, 460 10 Liberec

IČ: 02586894

Společnost je vedena u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. O 516

E-mail: rimanek@ipur.cz

ID datové schránky: evfgsxj

www.ipur.cz

Analýza byla vytvořena v rámci projektu „Společně a efektivně proti korupci 2020 - 2021“.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a pomoc znevýhodněným skupinám. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.“

The project is being supported by the Open Society Fund Prague from the Active Citizens Fund. The programme promotes citizens' active participation in the public life and decision making and builds capacities of civil society organizations. It promotes respect of human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and the respect for human rights including the rights of persons belonging to minorities. Active Citizens Fund came to the Czech Republic in September 2019 with the goal to support CSOs regardless of their size and experience. It is operated by the Open Society Fund Prague, Committee of Good Will - the Olga Havel Foundation and Scout Institute. The Active Citizens Fund is financed from EEA and Norway Grants 2014–2021. With EEA Grants, Iceland, Liechtenstein and Norway contribute towards a reduction in economic and social disparity and the strengthening of mutual cooperation in Europe. One of the important objectives of the programme is strengthening bilateral cooperation between donor and beneficiary states through financial contributions in specified priority sectors. It supports bilateral relations between the donor states Norway, Iceland, and Liechtenstein and the Czech

**Měníme systém.
Sodvahou.**

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Nadace OSF

VDV
VÝBOR DOBRÉ VŮLE

SKAUTSKÝ
INSTITUT